

Tot in de slaapkamer

Katholiek Nieuwsblad, 4 mei 2012

door dr. L. Hendriks, docent ethiek en moraaltheologie aan het grootseminarie

Rolduc

KatholiekNieuwsblad

Jarenlang hebben mensen geijverd om 'de Kerk uit de slaapkamer te krijgen'. In de discussie over gedwongen anticonceptie dreigt men echter de overheid ín de slaapkamer te halen.

Het opvoeden van kinderen is behalve een mooie, ook een grote en moeilijke opgave; dat is voor ieder mens inzichtelijk. Dat dit ook vaak mis gaat en schrijnende situaties met zich meebrengt, is helaas eveneens voor iedereen te zien. Het idee dat Pieter van Vollenhoven onlangs in het tv-programma Zembla ondersteunde, om ouders bij wie de opvoeding vaker dramatisch misgaat via een gerechtelijk bevel te dwingen tot anticonceptie, lijkt voor sommigen de ideale oplossing om kinderen te beschermen tegen situaties van mishandeling en verwaarlozing.

Verskillende bezwaren

Wat moet je van zo'n oplossing vinden? In vroegere tijden werd het standpunt van de Katholieke Kerk wel bij wijze van karikatuur samengevat als alles in het werk stellen om zoveel mogelijk kinderen te krijgen. Bijvoorbeeld in *Gaudium et spes* heeft de Kerk echter duidelijk aangegeven dat dit zo niet gehouden kan worden. Er bestaat zoiets als 'verantwoord ouderschap', waarbij vooral de toekomstige situatie van het kind een belangrijke rol speelt. Ook al heeft de Kerk hier vooral een bredere context op het oog, toch spreekt het voor zich dat er mensen zijn die pertinent ongeschikt zijn om ouder te worden. Dit kan bijvoorbeeld door ernstige verslavingen of door psychische problemen zo zijn. Van Vollenhoven ging zover, te zeggen dat alleen iemand die de realiteit niet kent, bezwaar maakt tegen het idee van gedwongen anticonceptie in zulke situaties. Deze opvatting is echter niet realistisch. Vanuit katholieke perspectief is anticonceptie al een moeilijk punt als het erom gaat bewust en gewild de seksualiteit los te maken van het vermogen om kinderen te krijgen, maar er moet om meer redenen bezwaar gemaakt worden tegen dergelijke wetgeving.

Wezenlijk deel

Een van de aansprekende punten in het voorstel om mensen te verbieden zwanger te worden, is de overtuiging dat niemand 'recht heeft op een kind'. Een kind is inderdaad geen zaak waar iemand een recht op kan doen gelden. Het is een groot geschenk als uit de liefde tussen man en vrouw een kindje voortkomt. Tegelijkertijd wordt die sympathieke stelling helemaal in de verkeerde richting uitgelegd. Het idee van gedwongen anticonceptie dat door mensen in de hulpverlening naar voren werd gebracht, brengt namelijk met zich mee dat een kind onwillekeurig gezien wordt als een huisdier of de aanschaf van een product, waarbij de toekomstige bezitters aan bepaalde eisen moeten voldoen. Het kunnen voortbrengen van kinderen is echter een wezenlijk onderdeel van het mens-zijn en het komt alleen aan de mens zelf toe om de gave van het

ouderschap op zich te nemen of niet.

Niet de overheid

Het is duidelijk dat ouders soms volstrekt niet in staat zijn om kinderen op te voeden. Waarom is het dan toch zo weerzinwekkend als de overheid mogelijkheden creëert waarbij mensen gedwongen onvruchtbaar zijn om veel leed te voorkomen? Dat is juist omdat niemand anders dan de mens zelf over zijn eigen lichaam gaat. Natuurlijk dient de overheid maatregelen te nemen die het ouderschap ontmoedigen bij mensen die werkelijk niet tot opvoeding in staat zijn. Dit zal overigens slechts een klein aspect mogen zijn binnen een groter kindvriendelijk gezinsbeleid, waarbij men niet alleen oog heeft voor het individu maar ook voor de toekomst van de maatschappij. Maar nooit mag een overheid bepalen wie er wel en wie er geen kinderen mogen krijgen, al lijkt het nog zo duidelijk dat er problemen zullen ontstaan.

Het is schrijnend dat er ouders zijn die hun verantwoordelijkheid niet kunnen nemen en die geholpen moeten worden. In het programma Zembla werden al verschillende oplossingen genoemd, tot en met het bij de geboorte weghalen van het kind aan toe. Je kunt mensen adviseren, beleren, zelfs opsluiten, of medicatie geven om beter te functioneren, maar je kunt ze geen deel van hun mens-zijn ontnemen.

Frappant

Het is frappant dat juist in de beweging naar een grotere autonomie van burgers – en minder bevoogding door de overheid – steeds vaker grote verantwoordelijkheden aan de mens zelf onttrokken worden. Daarbij gaat het dan vaak om zaken die te maken hebben met huwelijk en gezin: gewetensbezwaren, seksuele voorlichting of opvoeding, en nu zelfs het al dan niet krijgen van kinderen. Men heeft decennialang bevochten dat de Kerk bij mensen uit de slaapkamer diende te blijven, ook al ging het hierbij “slechts” om een moreel appel. Daarvoor in de plaats willen sommigen nu de overheid in de slaapkamer. Er is echter een groot verschil: de overheid komt nu niet met een oproep tot een moreel goed leven, maar met een wettelijk verbod op het krijgen van kinderen. Zelfs als het om grote uitzonderingen gaat, is dit een weg die we niet moeten inslaan.

Overgenomen met toestemming van Katholiek Nieuwsblad.